

REGELŐ.

Pesten csötörtökön aprilis 27^{kén} 1837.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi díja helyben képekkel 5 ft. borítéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ORSZÁG 'S NÉPISMERTETÉS.

Kisétálás Pozsonból.

(Folytatás.)

Közel Rohrbachhoz van a' „Viszoka“ nevezetű hegy, legmagosabb a' pozsoni karpátlánczban; mellyről a' kilátás, mint mondják, egyetlen a' maga nemében. — Ketten közülünk oda menének tót kalauzokkal, míg mi többiek, tartván a' kormos fellegektől, mellyek egyszerre bevonák a' kék eget, tovább ballagánk ama híres Detrekő felé; hova a' holicsei várból elrablott Forgách Zsuzsannát, Révay Ferencz nejét, rejté-el a' szerelmes Bakith Péter 1606-dik esztendő körül. — (Lásd a' szerelmes történetet a' Corpus-jurisban: Mathiae Decr. 1. anni 1608. post coron. Art. 26.) — *)

Utunknak jobbján karpát hegysora emelkedék kéklő fenyűiben, — balján pedig a' határtalan síkság ömlék-el, messzéről fehérló falukkal elszórva. Előttünk a' meredeken a' detrekői rom, melly daczolva enyészttével büszkén fogadja az érkezőt.

Oda hagyván Széleskutát (Breitenbrunn, Szolozsnyicza), eltérünk vala utunkról, ha egy zsidó el nem igazít minket. — Reánk

*) „Conqueritur graviter Magnificus Dominus Franciscus de Reva suo, et totius prosapiae suae nomine:“

„Qualiter annis superioribus Magnificus Dominus Petrus Bakith (tehát nem Bakics Pál, mint a' Társalkodóban volt) insano libidinis amore accensus, Susannam Forgách, alias conjugem ipsius, ac sororem, et nunc suam, duplici cognationis et affinitatis jure sibi junctam, deperire coepisset; — tandemque postmodum, postposito Dei et hominum timore, adjunctis sibi certis satellitibus, superatis vallo et fossis arcis Holiche (Nyitra vármegyében) nocte intempesta, domum, in qua praefata Susanna in custodia conservabatur, ac tribus muris hostiliter interceptis et perforatis, eandem e dicta custodia, una cum duabus pedisequis, nonnullorum auxilio in arcem Detrekő avexisset, abductamque in hodiernum diem (Karácsonhó 6 ka 1608.) ubi suae placeret voluntati, detineret, ac incestuose cum eadem viveret.“ — (Lásd az ezzel kapcsolatban levő: Ferdinandi 2-di Decr. 2. anni 1625. p. c. art. 49.)

esteledett, midőn Várallyára (Podhragy) érkezünk. — Keresük a' zsidótól, kivel találkozánk, ajánlott vendégházat, de azt minden nyomozásunk után sem találhattuk-fel; minek csak az vala egyetlen oka, hogy vendégház e' faluban még eddig nem létezett. — Sajnosan érzi az utazó e' tájakon a' vendégházak hiányát; — csak rongyolt csapszékeket találhatni a' falukon, 's azokat is zsidók bérelik, kik nem sokat gondolnak, kivált Sabbathjaikon, a' nálok megforduló keresztény utazókkal. — Végre a' biróhoz menénk szállást kérni; 's ez, mint valami Conversations-Lexiconi czikkely, a' falu bodnárjához, — a' falu bodnárja pedig a' notariushoz utasita. — Redős homlokkal lépénk-be a' notarius lakába; — de mint kiderült az egyszerre! midőn két esinos barna leánykát pillantánk-meg a' jó rendű szobában, — 's notariusunk szívesen fogadá vendégeit. — Letelepédénk tehát, 's a' háznak idősebbik leánya a' vacsora készítéséhez fogott. — Mármár ujságokat kezdénk előhordani Bachus nedvével tölt poharaink mellett, midőn betoppan a' biró, — 's utána két bajtársunk, kiket Rohrbachnál hagyánk-el. — Viszokát kérdém azonnal egyikétől, 's —

„Versuch es Freund, und steig' hinan,
Du athmest dort für die Beschwerden
Des reinsten Aethers Labsal ein.
Du wirst entfernter von der Erde
Und näher Gottes Himmel seyn!“

főn a' felelet; és Sprl. nem győzé elegenköképpen dicsőíteni a' kilátás szépségét, — noha, mint igen rövid látású, kinek még az evésnél is szemén szok lenni az üveg, csak darabolva láthatá a' tájékat messze-csőjén.

Felhozák a' megbövitett vacsorát, 's az asztalhoz ülénk, — midőn Sprl. bajtársunknak szembetűnő ügyetlensége észrevételét vélünk, hogy szeme nincs felfegyverkezve. Kaczagva beszélé-el most társa, hogy siettőkben elveszték a' szemüveget, 's hogy ennek következtében nem csak egyszer volt veszedelemben Sprl. bajtársunknak „nyakája“ (mint ő szokta mondani.)

No de vacsora után zajlék csak igazán a' társaság! — Sprl. bajtársunk, a' notarius, biró, és teli palaczk között előhordá mind az öt világrésznek kifényesített ujságait, — mikből végre is kifogyván, társai példáját követé, és a' ház asszonyával 's leányaival kezde ő is enyelegni. — A' kísértetek órájában végre elnémult minden ajak, 's az egész társaság Morpheus karjaiba dült.

III.

Nagyon meg valánk lepetve, midőn utnak eredénk a' következett reggel Detrekő romjai felé, 's Karpát ormait hóval fedve láttuk.

Feljutánk a' notarius háza mögött az onladék előtt fekvő szőlőhegyre; hol visszafordulván, elragadtatva a' tájék szépségétől kiálték-fel egy Angollal:

„Nature, if thou be'est a woman, I should marry thee!“

A' Karpát-hegysor nyúlt-el előttünk, 's hóval fedett födele, mint tél a' nyárral, mint feleség a' hajadon leánynyal, olly ellenzetben állott zöldelő aljával a' merengő szemek előtt; — alattunk a' szép Podhragy terült-el a' regényes völgyben, mellynek csak kis részét láthatja a' faluba érkező; — 's mögöttünk Detrekő vára.

A' hegyet, melly Detrekő romjait tartja, mellyek közt sisakos őseink látszának körül lengeni; — hol a' vivhatlan bástyák és szobáknak, mellyeket laktanak hajdan, 's a' teremeknek, hol viszhangzott az arany billikom — látásában, erővel feltolong az ember homlokára a' mulandóság képzete; — a' hegyet, a' romot, bizonyos édes meg-rázkódtatással másztam-meg, — mellyet csak illy alkalommal lehet érzeni, de leírni nem.

„I nunc ambitio, turres ad sidera tolle,
Grandia cum videas castraque posse mori!“

mondá kalauzunk, a' notarius, 's a' szép erdőn Detrekő romjaitól a' hegy oldalában fekvő csepőkő-barlanghoz vezete minket.

A' vas rostély-kapun, téglából (még nem is természeti kőből) rakott bolthajtás alatt jövének a' csepőkő-barlangba; mi a' szemeket, mellyeknek itt a' természet munkáját kellene csudálni, igen boszontja. A' bemenetelnél függ egy kopott fa-tábla, mellyen idomtalan német betűkkel kéretnek a' barlangot látogatók, hogy abban csepőkő-darabokat le ne tördeljenek; ezzel azonban nem sokat látszatnak gondolni, mert, mint észrevettük, a' legszebb csepegések gondatlanul le valának tördelve, — sőt mutogatónk maga is jókora darabokat ütögetett-le számunkra, éppen nem válogatván-meg a' helyet. — Ezen 60 ölnyi mélységű barlang bőven el van látva falba ütött 's függő gyertyatartókkal, mellyekre 375 viasz-gyertya szuratik, tánczteremként kivilágító az egészet, ha nagy uri látogató érkezik. Mi szegény vándorok azonban, csak faágba szorított sovány fadgyú-gyertyák mellett jártuk-meg az üreget, mellynek magosabb 's mélyebb részeire fa-lépcsők vezetnek. Minden tetemesb alkalmatlanság nélkül tekinthetni-meg a' csudálatos csepegéseket, 's ezer meg ezer alakot formálhat azokból a' képzelődő-tehetség. — Ezen figyelemre méltó csepőkő-barlangot mintegy 49 év előtt bizonyos pásztor-fiú fedezé-fel; ki t. i. a' hegyen legeltetvén juhait, véletlenül egy üregre talált, 's unalomból köveket hajítgatván bele, bámulva hallgatá azoknak a' fenékre késő jutásukat. Rémülve beszélé-el felfedezését a' falu lakosainak,

kik ezentul az üregnek csudálására jártak, 's a' bele sujtott köveket pokol fenekére vélék lezuhanni. — Kikutatója, vagy is ugy szállván második feltalálója ezen barlangnak, vala ősz mutogatónk *Donod András*, ki egy aranyat kapott jutalmul nyaktörő munkájaért a' tájék urától. *)

Visszatérénk a' faluba, 's notariusunknál az ebédhez ültünk; az után pedig tót kalauzunkkal Vöröskővára felé indulánk.

Keresztül vágunk a' karpátlánczon, 's Várallyáról éppen három óra alatt érkezénk Vöröskőre. — Vöröskő (Bibersburg; Cserveni kamen) építettett 3-dik Béla leánya által, ki férjének, a' lengyel királynak, halála után magyar országba jött, 's e' várat laká. — Birák ezt későbbben a' szentgyörgyi 's bazini grófok, kik 2-dik Lajos alatt haltak-ki; — továbbá Thurzó, 's Fugger grófok, kiktől Pálffy Miklós, kinek hitese Fugger Maria-Magdolna volt, váltotta magához. Végre 6-dik Károly engedelmeből a' Pálffy grófok örök tulajdonává vált, — kik maiglan is birják. — Sokat szenvedett e' vár a' Tatárok és Csehek által; — Bocskaynak 's Bethlennek feladá magát; — Rákóczy legjobban rongálta-meg falait. **)

Belépénk az izmos kapun, hol nem jelenkori bokára alkotott másodfél pár sarkantyú fityeg. — Alig tekintettünk körül e' várnak tágas udvarában, midőn előnkbe lépett egy czukorsüveges tót lakos, kit kértem, hogy igazitson valakihez minket, ki a' vár belsejét mutogatná-meg, 's ő a' kulcsárhoz, kit Burggráfnak nevezte, utasita. — A' Burggráfot a' vár kápolnájában leltük. Ez sajnálkozásunkra jelenté, hogy kívánságunkat nem teljesitheti. ***) Boszúságunkra eső is kezdett esni!

„Türni nehéz, de haszon, fő virtus türni szeretni;
Türni ki tud, megtör mentibe' minden utat!“

sohajték, 's utnak eredék bajtársimmal Modor felé; hasztalan várván darab ideig az esőnek megszűntét.

Esti hét óra vala, midőn Dubova és Kralova helységeket oda hagyván Modort leptük-meg, hol az „arany szarvasnál“ telepe-

*) Fertály órányira kelet felé van egy nem rég felfedezett hasonló barlang a' „Rostun“ hegy gyomrában.

**) Rákóczy Thuróc Gáspárt, Ocskay Lászlót, Szala Andrást, és Pált küldé seregével Vöröskő ostromlására, kik titkon körülfogák éjjel a' várat, 's rémitőleg ostromlák, — de hasztalanul.

***) Az ebédlőn, hol többnyire vadászati csekély érdekű olajfestmények függnek, melyeket egy ügyes inas készítte, — 's a' mellette fekvő egy két kisebb szobán kívül egyebet nem tekintheténk-meg.

délek-le. Modor (Modern, Modra) csinos kis város kőfallal kerítve, melyen három kapu nyílik. Északra az úgy nevezett „fölső” kapu ily fölirással:

Nisi Dominus custodierit Civitatem,
Frustra vigilabunt, qui custodiunt eam.“

Délre az „alsó” — melyen:

„Der Herr ist unser Schirm und Schild,
Der Herr ist unser Schutz.“

áll; — nyugotra pedig a’ „bazinei” kapu. Fölötte a’ három királynak, kik által Modor szabad királyi várossá emeltetett, arczképeik, — a’ kettős sassal ’s a’ város czimerével. *) — A’ fölírás:

DEI. O. M. POT. AUSP.
DIVO MAX. II. D. RUD. II.
D. MATTH. IMP. ET. REGE.
AUG. UT. PP. AD. IMMORT. MEMOR.
BENIGNITATIS. LIB. E. PUBLICAE.

MDCXVIII.

Modor utszáji, mint honunkbeli minden kisebb városéi, kövezetlenek. Épületei igen régiek, ’s az alsó kapunál többnyire vörösrre festvék. — A’ Benediktinusok temploma hajdan a’ legszebb ’s csudálatosabb épületek egyike volt. — Legrégibb tudva levő tulajdonosa e’ városnak vala Henrik pozsoni gróf 1287. **) Utóbb az Ország-familiára ment által, melynek utósó sarjadéka, Gúthi Ország Kristóf, mag nélkül hunyván-ki, végre a’ kir. fiscusra szállott. — Már Kun László idejében mezővárosi szabadalmakkal élt.

(Vége következik.)

PESTI VIZSGÁLÓ.

Gyászhir. — Pesten apr. 21-kén elgyengülésből következett tüdő-gutaütésben, élete 73-dik évében költözött boldogabb világra n. Stolzenburgi Bukovszky József ur, nyugalmazott cs. k. őrmester. Hült tetemei más napon a’ váci ut melléki temetőbe vitettek örök nyugalomra. — Gyászolva kesergik elhunytát: hitese, m. Klobusiczky Valburga grófné — fiai Bukovszky József cs. k. vasas kapitán, — Ferdinand cs. k. főhadnagy — és Chlotild, Fekesházi Tabódy Pál táblabíró urnak ’s Gyarakai Grassalkovich Antal ő hge és több egyéb familiák ügy-igazgatójának hitese.

Pesten a’ nemzeti casinoi egyesület örvendezését ő cs. k. főhercegségének, melyen tisztelt nádorunknak, veszélyes betegségéből szerencsés kimenekvésén ’s gyógyulásához mind inkább közeledésén az által nyílvánítá, hogy apr. 23-an az intézet nagy teremében fényes ebédet adott, mely-

*) Két részre osztott paizs, melynek egyikén vörös mezőben négy fehér sik, másikán pedig arany mezőben hármass hegyen fűtökkel gazdag szőlőtő látható.

**) Birá Stiborich Stibor, erdélyi vajda is.